

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Collatie van P. Cornelius Hazart Priester Der Societeyt
Jesv**

Hazart, Cornelius

Antwerpen, 1662

§. I. Eerste Deel.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-71405](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-71405)

§. I.

EERSTE DEEL.

Paulus: Ick hebbe vanden Heere ontfanghen, t'ghe-
ne ick u overghegeven hebbe.

Catholijck. Dese woorzden gheben te kennen/
dat Paulus vooz hadde te spreken / niet alleen
van een seer ghewichtighe / maer oock van een
inraculense / ende lastighe sake om ghelooben/
ende van eene groote verholentheydt. Want

Ten eersten, hy seght dat hy't van den Heere sel-
ve ontfanghen heeft: waerom dit: kuyten twijf-
fel / om dics te meerder ghewicht / ende autho-
riteyt te gheben aen sijne woorzden: 't'is eben/
of hy seide / ghy-lieben en moet niet dencken/
dat het mijne leere is / maer 't'is de leeringhe
van den Heere Christus: Wat leeringhe: indien
wy de Ghereformeerde ghelooben / 't'is dese / dat
Christus broodt, ende wijn heeft ghegeven tot een
teecken sijns lichaems, ende sijns bloedts. Wel hoe?
ist anders niet: wat noodt hier te ghebruycken
de authoziteyt vande eenwighe Waerheydt in
eene sake / die men kost sien vooz de ooghen / te
weten / dat het broodt ende wijn was: soud'et
niet belachelijck sijn / hy soo verre ick / met de
authoziteyt vande gheleerste mannen / wilde
bebestighen / dat de sonne licht in den middagh?
Wat noot oock / te ghebruycken de authoziteyt
vande eenwighe Waerheydt / om ons te doen
ghelooben / dat Christus het broodt / ende wijn/
heeft ghestelt tot teekene sijns lichaems / ende
sijns bloedts: wat isser lichter: wie sal hier de
minste swarigheyt binden om dit te ghelooben/
aenghesien namelijck dat wy wel weten / dat
hy de kopere slanghe heeft ghestelt tot een teec-
ken van sijn ghekrupst lichaem: &c. Te ver-
ghees

gheefs dan / en sonder reden / soude Paulus sijn segghen bevesticht hebben met de authoziteyt vanden Heere, ten waer saken dat hy niet van wat meer hadde willen spreken / als / van broodt / wijn / ende een teecken des lichaems / ende des bloeds : Ick en kan niet sien / wat dit anders kost wesen / als het epghen / ende wesentlijk lichaem / ende bloedt Christi, vooz soo veel als her ons in sijn epghen wesen ghegeven wordt (want hy spreekt van gheben) Ergo / als hy de authoziteyt vanden Heere selve ghebruyckt / om ons te doen ghelooben t'ghene hy vooz hadde te leeren / hy en spreekt van gheben van broodt, of / Wijn, of een teecken sijn lichaems, maer van t' gheben des wesentlijcken lichaems / ende bloeds Christi. Dit wordt bevesticht met de volghende woorden.

Ten tweeden dan / seght den H. Ap. Ick hebbe ontfanghen vanden Heere : Merck dat hy in alle sijne bysbeu niet meer als t. . . mael dese mantere van spreken ghebruyckt heeft: namelijk hier / ende noch eens / 1. Cor. Cap. 15. v. 3. daer hy seyd : Ick hebbe u lieden ten eersten overghegeven, het ghene ick oock ontfanghen hebbe, namelijk van Godt (soo den Dordrechtschen Bijbel dat verklaert Num. 10.) ende van onsen Heere Iesu Christo, soo dat niet en is een leere van my, ofte van eenighe menschen verfiert, maer van Godt ghekomen, &c. Waer van wilde Paulus handelen in dat 15. Cap. tot die van Corinthien, vooz upt stellende dese Dooz-reden : Ick hebbe vanden Heere ontfanghen? Doozt t'ghene daer volghet : Want Christus is ghestorven voor onse sonden, hy is begraven, ende opgheveekt ten derden daghe. Hier hebt ghy d'z stucken bande Christelijcke Keltgie / welke wel de moepelijckste sijn om ghelooben / te weten / 1. dat Christus Godt wesende ghestorven is, en dat / voor onse sonden. 2. Dat hy is begraven gheweest / 3. Dat hy verresen is : om dan dese soo lastighe / ende wonderlijcke / sae teghen het natuerlijck ber-

verstandt / strydende stucken te bevestighen
 heeft den H. Paulus willen ghebruycken de au-
 thoziteyt van de eeuwige Waerheyt segghen-
 de / dat hy-se van Godt. ende v. n. Christo selve ge-
 leert hadde. Desghelijcks / willende handelen
 van het H. Sacrament / ofte van't Nachtmael
 hy beghint mede van dese woorden : Want ick
 hebbe vanden Heere ontfanghen : Wat hebt ghy
 ontfanghen H. Apostel ? te weten / dat hy het
 broodt heeft ghenomen. &c. segghende dat is mijn lich-
 haem : desghelijcks oock den beker, &c. ghelijck hy
 dan handelende van de Doot, Begravenisse, ende Ver-
 rijssnisse des Heeren, met dese woorden: Ick hebbe 'et
 van den Heere ontfanghen ; thoont / dat hy wilt
 handelen van lastighe stucken / ende groote ver-
 holentheden ; alsoo van ghelijcken / ghebruyck-
 ken in die selve maniere van spreken / wanneer
 hy wilt handelen van't alder heylighste Sa-
 crament / gheeft opentlijck te kennen / dat hy
 wilt handelen van een stuck der Heilighe-
 t'welck niet min lastigh en is om ghelooven/
 niet min wonderbaer / gheen minder verhol-
 lenthepdt / als dat vande Doodt, begravenisse, ende
 Op-standighe Christi. Dat wy nu Partije eens seg-
 ghe / indien hare leringhe waer is / wat hier
 moeyelijck is om ghelooven / wat hier wonder-
 baer is / wat verholenthepdt ? was het lastigh
 om ghelooven / indien hy ons broodt / ende wijn
 gaf ? dat kost men sien vooz de oogh. Was het
 wonderbaer / dat hy dat broodt / ende wijn selde
 tot een tecken sijn lichaems / ende sijn bloedts ?
 wat wonderlijckhepdt in eene ghelijckenisse ?
 of was het mischien eene groote verholenthepdt /
 dat wy dooz het nutten van broodt / ende wijn /
 als teckenen sijn lichaems / ende sijn bloedts /
 dooz het gheloobe inghelijft worden, ende gheeste-
 lijk vereenicht met Christo : van dese inlijvinghe
 hadde Paulus ghesproken Rom. 11. v. 17. van ver-
 eeninghe hadde hy ghesproken 1. Cor. 10. 17. ende
 Ephes. 3. 17. nochtans dese maniere van spreken
 daer

daer niet ghebruyckt: Ick hebbe vanden Heere ontfanghen. Hier ghebruyckt hy de selve / soo als hy die ghebruyckt hadde / om de swaerste / ende verholenste stucken der Heilige gheloofbaer te maken / dienbolghens dan spreekt hy van eene sake die wonderlijcker / ende lastigher is om gelooben / ende van eene meerder verholentheydt / dan de inlijvinghe, ende vereeninghe met Christo, dit en kan niet anders wesen als dat hy sijn wesentlijck / ende natuerlijck lichaem ende bloedt heeft ghestelt onder de ghedaenten van broodt / ende wijn / om ghenut te worden vande gheloofsighe : Ergo van dit heeft Paulus hier gesproken.

§. II.

TWEDE DEEL.

PAulus : In den nacht, in den welcken hy verraden wierdt, nam Jesus het broodt.

Catholijck. **T**is eene seer merckelijcke omstandigheyt / welke Paulus daer by boeght / dat Jesus dit H. Sacrament inghestelt heeft op dien NACHT als hy verraden wierdt. **T**is ghebruyck / dat er niet een woordt in de schryfture te vinden en is / of t'heeft sijne reden / ende waerom : wat redenen dan dat Paulus seyd / dat Jesus dit ghedaen heeft op den nacht als hy verraden wierdt : buyten twijffel om te kennen te gheben de grootheyt des weldaets / ende sijnder liefde : want ghelijck hy Rom. 5. N. 7. 8. het weldaet t'welck ons Christus ghedaen heeft sterbende voor ons aen het kruys / verheft met die omstandigheyt / dat hy ghestorven is voor sijne vyanden : alsoo verheft hy het weldaet / t'welck hy ons heeft ghedaen in't leste Abontmael / met die omstandigheyt / dat hy het ghedaen heeft

op